CC0. In Public Domain, Digitizagtion by eGangotri

अ ३२/१०४

भारतीय ताल मंजरी

आम्नाय-ग्रन्थालय,
भरतनिधि, कबीरचौरा
वाराणसी-५

-ग्रन्थालय
दी, वाराणसी-५
अ ३२/१०४

Dr. Urmila Sharma Collection, Varanasi

CC0. In Public Domain, Digitizagtion by eGangotri

Dr. Urmila Sharma Collection, Varanasi

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

सन्माननीय पं० गणेशाचार्य श्री० ओंकार
नाथजी ठाकुर यांना अति प्रेमपूर्वक सप्रेम नमस्कार

गोविंद देवराव गुरुजी यांकडून पुरस्कार
ता० २६।१२।१९४२

-* भारतीय ताल मंजरी *-

अवलोकनीय—अभिप्राय.
भारतनिधि, करवीर
वाराणसी-5

लेखक और प्रकाशक
मृदंगाचार्यः—गोविंदराव देवराव गुरुजी,
माहाजनापेठ, बुरहानपूर जि. नेमाड सी. पी.

मुद्रकः— चौधरी ब्रदर्स आणि कंपनी
इन्होने अपने श्री सहजानंद ट्रेडिंग कंपनी लिमिटेडके
छापखानेमे छपाये.

इस पुस्तकका सब अधिकार ग्रंथकर्तानें अपने स्वाधीन रखा है.

प्रथमावृति १००० प्रति.
मूल्य ८ आना. डाकखर्च अलग.

Dr. Urmila Sharma Collection, Varanasi

CC0. In Public Domain, Digitizagtion by eGangotri

आभार.

सहजानंद प्रेसके मालक रा. शांताराम भवानी चौधरी यह हमारे शिष्य होनेसे इस वादन-विद्यामे इनकी प्रगति जादा होवेगी.

इन्होंनें इस पुस्तक छापनेके समय हर प्रकारसे सहायता देकर हमको उत्साहि किया और यह पुस्तक सुंदर करनेकी मेहनत इनके मंडली सहित उठाई इस लिये मै हार्दिक धन्यवाद देता हुं

जिन महाशयोनें किसी प्रकारकीभी सहायता दी है उनका भी मै आभारी हुं.

Dr. Urmila Sharma Collection, Varanasi

CC0. In Public Domain, Digitizagtion by eGangotri

आम्नाय-ग्रन्थालय,
भरतनिधि, कलौली
वाराणसी-५

निवेदन.

संगीत कलांबुधिमें नित्य अवगाहन करनेवाले सज्जनों, करुणामय उस जगदीश्वरको मेरे कोटिशः धन्यवाद है जिसकी अपार कृपासे वादन विषयक अनेक प्राचीन और नवीन शास्त्रीय ग्रंथोंका परिशीलनकर और पूज्य गुरूजीके चरणोंमें बैठ जितने प्राचीन ताल विषयोंको मै जान सका हूं उन सबका संघटनकर प्रस्तुत पुस्तक **"भारतीय तालमंजरी"** आपके सामने उपस्थित करता हूं.

संसारमे अभीतक जितनेभी ताल उपलब्ध है उन तालोंके ठेकोंका इस पुस्तकमे संग्रह किया है. साथहि ताल और काल विषयकज्ञानका प्रबन्धभी अच्छी तरह दिखाया गया है, और इस ग्रंथमे दो मात्राके तालसे लेकर साठ मात्राके तालतक ठेकें लिखे हुए हैं. इसतरह कुल ११२ प्राचीनताल लिखे हुये हैं. हरएक तालके अलग अलग बोल स्पष्टकर लिखे हैं.

पुरातन कालमें यह सबताल व्यवहारमें प्रचलित थे. विशेषकरके हरिभक्त **गोविंदस्वामी, हरिदासस्वामी,** तथा **तानसेन** उनके समयमें वे जारी थे. लेकिन कलिकालवशसे इस अप्रतिम गायनकलाका ह्रास होता गया और, साथहि तालभी अधिकतरलुप्त हो गये.

Dr. Urmila Sharma Collection, Varanasi

CC0. In Public Domain, Digitizagtion by eGangotri

वादन विद्यामें ताल, लय और मात्रादिकका ज्ञान (अनिवार्य) आवश्यक है. बिना उसके ज्ञानके संगीतका परिश्रम बिलकूल व्यर्थ ही गिना जाता है. संगीतका आधार तालही है. इस पुस्तकमें लेखन पद्धति (नोटेशन सिस्टम) से हरएक तालकी मात्रा और हरएक अक्षरकी मात्राः—अणुद्रुत, द्रुत, लघु, गुरु इत्यादि लिखी है.

हरएक अक्षर हाथसे तबलेपर किस तरह कैसा बजाना वह रीति तबलावादनके प्रथम भागमे लिखी है. जिससे वादनविद्या शिखनेमें कुछ कठीनता न मालूम हो.

इस ग्रंथमे श्री. सारंगदेव मतसे तालोंका विस्तार किया गया है. यदि यह पुस्तक श्रीपरमात्माकी कृपासे इतिहास संशोधक महाशयोंका मनोरंजन करसकी, और तालके ज्ञानमें पाठकोंको कुछभी सरलता करसकी, तो मैं अपने परिश्रमोंको सफल समझूंगा. इति भवदीय.

Dr. Urmila Sharma Collection, Varanasi

CC0. In Public Domain, Digitizagtion by eGangotri

उत्तरहिंदुस्थानी ताल पद्धति,

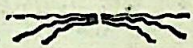

भारत वर्षमें गायक और वादक आजकल जिन तालोंका उपयोग करते है उनका "मृदंग, तबलावादन सुबोध" नामक प्रथम और द्वितीय पुस्तकमे वर्णन लिखाही हैं. उन तालोंकी मात्रा, ठेके और विविध बोलोंका विस्तारपूर्वक वर्णन उसी पुस्तकमें किया गया हैं.

दक्षिणीय ताल पद्धति.

अंगीकारूसी मतमे सात ताल ही मुख्य कहे हैं. दक्षिणीय प्रान्तोंकी ताल पद्धति हमारी पद्धतिसे बहुत भिन्न है. प्रत्येकके पांच विभाग माने जाते हैं. उन मुख्य सात तालोंके नाम नीचे लिखें अनुसार है १ ध्रुव, २ मंठ, ३ रूपक, ४ झंप, ५ त्रिपुट, ६ अठ, ७ एकताल, प्रत्येक तालके मात्रा सहित पांच उपभेद इस प्रकार माने जाते है.

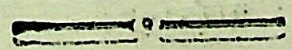

Dr. Urmila Sharma Collection, Varanasi

CC0. In Public Domain, Digitizagtion by eGangotri

सात तालोंका विस्तार और पांच जाति.

तालका नाम	चतस्र जाति	तिस्र जा.	खंड जा.	मिश्र जा.	संकीर्ण जा.
ध्रुवताल	४।२।४।४	३।२।३।३	५।२।५।५	७।२.७।७	९।२९।९
मंठताल	४।२।४	३।२।३	५।२।५	७।२।७	९।२।९
रूपकताल	४।२	३।२	५।२	७।२	९।२
झंपताल	४।१।२	३।१।२	५।१।२	७।१।२	९।१।२
त्रिपुटताल	४।२।२	३।२।२	५।२।२	७।२।२	९।२।२
अटताल	४।४।२।२	३।३।२।२	५।५।२।२	७।७।२।२	९।९।२।२
एकताल	४	३	५	७	९

दक्षिण पद्धतिमें तालोंकी मात्रा और ठोके लिखनेमें जिन चिन्होंका उपयोग किया जाता है वे इस प्रकार हैं.

⌣	=	विराम	=	मात्रा	१
o	=	द्रुत	=	,,	२
।	=	लघु	=	,,	४
ऽ	=	गुरु	=	,,	८
३	=	प्लुत	=	,,	१२
+	=	काकपद	=	,,	१६

Dr. Urmila Sharma Collection, Varanasi

CC0. In Public Domain, Digitizagtion by eGangotri

इन चिन्होंके उपयोगसे दक्षीणीय विद्वान अपने मुख्य सात तालोंका वर्णन करते है.

(१) ध्रुवताल	।०॥	इनमे ३ लघु और १ द्रुत मिलाकर	मात्रा		१४
(२) मठताल	।०।	एक द्रुत और दो लघु	,,	,,	१०
(३) रूपकताल	।०	एक लघु और एक द्रुत	,,	,,	६
(४) झंपताल	।⌣०	एक लघुविराम और एक द्रुत	,,	,,	७
(५) त्रिपुटताल	।००	एक लघु और दो द्रुत	,,	,,	८
(६) अठताल	।००	दो लघु और दो द्रुत	,,	,,	१२
(७) एकताल	।	एक लघु	,,	,,	४

उपरलिखे अनुसार पहिले ध्रुवतालमें चार चिन्ह है और उसमें से लघुनामक चिन्हका वजन ४ मात्राओंका होता है. यह ज्ञात होगा कि जितने चिन्ह होते है उतनेहि तालके टोके समझे जाते है और उतनीहि मात्रा ए खंड (वार) समझे जाते है. इन चिन्होंमेंसे केवल लघुका वजन तालको विचित्रता लानेकेलिये इच्छानुसार बदलाजासकता है.

लघु क्रमानुसार ४, ३, ५; ७, ९ मात्राओंकेलिये आते है. और उनका वजन अनुसार क्रमसे चतस्र, तिस्र, खंड व संकीर्ण है इसप्रकार प्रत्येक तालकी पांच जातिया होती है. तालकी सम सदैव पहिली मात्रापरही रहती है.

Dr. Urmila Sharma Collection, Varanasi

CC0. In Public Domain, Digitizagtion by eGangotri

उदारणार्थ ।०।। ऐसे चिन्होद्वारा बतलायागयाहुवा है. हम उदाहरणके लिये धृवताल लेते हैं. इसमे लघु, द्रुत, लघु और लघु ऐसे चार चिन्ह हैं.

यहांपर लघुका वचन यदि चार मात्रा मानेंतो यह चतस्रजाति धृवताल होगा और उसकी कुल मात्रा एं १४ होगी.

चार चिन्ह होनेसे चार ठोके और चार खंड होवेगें लघुका वजन तीन मात्रा मान लिया गया तो ताल तिस्र जाति धृव होवेगा.

जाति बदल जानेपरभी चिन्ह ज्योंके त्योंही रहते है. क्योंकि ताल नामोंके चिन्होंपर निर्भर हैं.

यही ताल उत्तर हिंदुस्थानी पद्धतिके अनुसार इस प्रकार लिखा जायगा.

चतस्र जाति धृवताल विभाग ४ ठोके ४

ताली देनेकी मात्राः—१।५।७।११

$$\frac{1}{1}\ 2\ \frac{3}{}\ 4\ |\ \frac{5}{2}\ 6\ |\ \frac{7}{2}\ 8\ \frac{9}{}\ 10\ |$$

$$\frac{11}{2}\ 12\ \frac{13}{}\ 14\ |$$

Dr. Urmila Sharma Collection, Varanasi

CC0. In Public Domain, Digitizagtion by eGangotri

नीचे लिखीहुई लेखन पद्धति (नोटेशन सिस्टम) से तालोंके ठेके और गत लिखी है.

चिन्ह	नाम	मात्रा	सेकंद
ऽ	गुरू	२	२
—	लघु	१	१
०	द्रुत	१/२	१/२
⌣	अनुद्रुत	१/४	१/४
।̣	द्रुत विश्रांति	१/२	१/२
≋	अणु अणु द्रुत	१/८	१/८

---

१ „ समदर्शक ताली समझना.
२ „ समके आगेकी „ „
३ „ काल यानें खाली „

Dr. Urmila Sharma Collection, Varanasi

CC0. In Public Domain, Digitizagtion by eGangotri

समर्पण पत्रिका.

स्वर्गीय सद्गुणालंकृत भारत भूषण गुरुवर्य
सखारामबुवा वादनाचार्य रियासत इंदोर
जिनकी कृपासे मैं इस विद्याको प्राप्त
करसका, और फल स्वरूप यह पुस्तक
आपके सन्मुख उपस्थित करनेके
योग्य हुवा हुं उनकी कीर्ति रूपी
अमर आत्माको मृदंग वादन
विद्याके प्रचार करनेकी
इच्छासे नम्रता पूर्वक
यह लघु पुस्तक
अर्पण करता
हूं.

आपका नम्र सेवक
गोविंद देवराव

Dr. Urmila Sharma Collection, Varanasi

CC0. In Public Domain, Digitizagtion by eGangotri

॥ श्रीकृष्ण प्रसन्न ॥

तबलेका बाज.

ठेका त्रिताल

मध्यलय मात्रा ८ ठोके ३ (ठोके याने हाथसे ताली देना.)

धा धीं धीं त्र क धा धीं धीं त्र क ता तीं तीं त्र क
० ० ० ० ० ० ० ० ०
१ २ ३

ता धीं धीं त्र क
० ० ०
२

मुखडा मध्यलय ५ मात्रासे (खाली से) बजाना

ग धीं ना धि ड न ग ता ति रि कि ड न ग ति रि कि ट
० १ २

त क धि रि कि ट त क

गत विलम्बित लय मात्रा १६

ना गि ति ट ग दि ग न धि ट ति ट ग दि ग न
१

Dr. Urmila Sharma Collection, Varanasi

CC0. In Public Domain, Digitizagtion by eGangotri

धि ट बि धि न ग ति ट धि धि ति ट ग दि ग न

२

ता गि ति ट कि ड न गँ धि ट ति ट ग दि ग न

३

न ग ति ट धि धि ति ट धि धि ति ट ग दि ग न

२

गत द्वितीयांश्रित लय मात्रा १६

धा गि न धा ति रि कि ट धा ० धि न धा गि तु ना

१

कि ट धि न गि न धा गि न धा ति रि कि ट धा गि

२

तु ना कि ट ता कि न ता ति रि कि ट ता ० धि न

३

धा गि तु ना कि ट धि न गि न धा गि न धा

२

ति रि कि ट धा गि तु ना कि ट

Dr. Urmila Sharma Collection, Varanasi

CC0. In Public Domain, Digitizagtion by eGangotri

मोहरा विलम्बित लय खाली यानें नऊ मात्रासे बजाना.

धा ति रि कि ड धि कि ट धि न धा ति रि कि ट त क

३

ता ति रि कि ट त क ति रि कि ट न ग त क

२

ति रि कि ट धा ति धा ति रि कि ड धा ति धा ति रि कि ट

मोहरा मध्यलय खाली (५ मात्रा) से बजाना

\+ ति कडाँ ति कडाँ धा T ३ वक्त बजाना.

३ २

मुखडा मध्यलय खाली (पांच मात्रा) से शुरू करना

त क् त के क के क ती ना कि ड

३ २

न ग ति रि कि ट त क

Dr. Urmila Sharma Collection, Varanasi

CC0. In Public Domain, Digitizagtion by eGangotri

❀ श्रीकृष्ण प्रसन्न ❀

मृदंगका शास्त्रीय बाज.

ठेका पटताल मात्रा २ ठोका १

धा	गि	ति	ट		ग	दि	ग	न
१					३			

ठेका मदनताल मात्रा २ ठोका १

धा	ग		धी	न		गी	न
०	०		०	०		०	०
१			३				

ठेका प्रतिमंडताल मात्रा ४ ठोके २

धा	दीं	धा	त्र	क
			०	०
१		२		

ठेका केहरवा मात्रा ४ ठोका १

धा	गि	न	ति	न	क	धी	न
०	०	०	०	०	०	०	०
१				३			

Dr. Urmila Sharma Collection, Varanasi

CC0. In Public Domain, Digitizagtion by eGangotri

ठेका हंसलीला मात्रा ५ ठोके २

धा गि	ति ट	क त	ग दि	ग न
० ०	० ०	० ०	० ०	० ०
१		२		

भुजंगप्रयातलेमळे

ठेका करालमंजताल (कंदुकताल) मात्रा ५ ठोके ३

धा	धेः	ता	ग दि	ग न
			० ०	० ०
१	२	३	२	३

ठेका रुचिरमंठताल मात्रा ६ ठोके २

धा	धी न	गी न	धा	ती न	कि ट
	० ०	० ०		० ०	० ०
१			२		

ठेका गरुडताल मात्रा ६ ठोके ४

धा	धा	दिं	ता	ग दि	ग न
				० ०	० ०
१	३	२	२	२	३

ठेका कैवतताल मात्रा ६ ठोका १

धा गि	त्र क	क	ता	धि	ना
० ०	० ०				
१		३			

Dr. Urmila Sharma Collection, Varanasi

CC0. In Public Domain, Digitizagtion by eGangotri

ठेका कर्नाटकी रूपक ताल (दादरा)(दर्पण) मात्रा ६ ठोके २

धा	दिं	धा	धा	तु	ना
१		२		३	

ठेका पांडवताल मात्रा ७ ठोके ५

धा	धि न	न क	ति ट	क त	ग दि	ग न
	० ०	० ०	० ०	० ०	० ०	० ०
१	२	३	४	५	६	७

ठेका समीरताल मात्रा ७ ठोके ३

धा	त	धे	ता	क त	ग दि	ग न
				० ०	० ०	० ०
१	२	३	४	५	६	७

ठेका तेवराताल मात्रा ७ ठोके ३

धा	दीं	ता	कि ट	त क	ग दि	ग न
			० ०	० ०	० ०	० ०
१			२		३	

ठेका रुपताल मात्रा ७ ठोके २
इस तालकी सम खाली (काल) मे है.

तीं	०	ता त्र क	धीं	धीं	धा गि	त्र क
		० ० ०			० ०	० ०
३	१		२		४	

Dr. Urmila Sharma Collection, Varanasi

CC0. In Public Domain, Digitizagtion by eGangotri

ठेका लघुशेखरताल मात्रा ७ ठोके २

धा	धि न	न ग	किं ट	त क	ग दि	ग न
—	० ०	० ०	० ०	० ०	० ०	० ०
१		३		२		

ठेका अंतरक्रीडा ताल मात्रा ७ ठोके ३

धा	त्र क	ध्वेः	ध्वेः	ति ट	क त	ग दि	ग न
—	० ०	—	—	० ०	० ०	० ०	० ०
१		२		२		३	

ठेका खटताल मात्रा ८ ठोके ६

धा	ध्वेः	दिं	ता	ति ट	क त	ग दि	ग न
—	—	—	—	० ०	० ०	० ०	० ०
१	२	१	२	१	२	२	३

ठेका वीरपंच ताल मात्रा ८ ठोके ५
यहताल दस मात्राकाभी कहते है.

धा	धा	कि	ट	धा गि	ति ट	ग दि	ग न
—	—	—	—	० ०	० ०	० ०	० ०
१	३	२	३	२		२	२

ठेका अनंगताल मात्रा ८ ठोके २

धा गि	दिं ता	धा धा	ध्वे त्ता	क ति	ट ता
० ०	० ०	० ०	० ०	० ०	० ०
१		२			३

कि ट त क ग दि ग न

Dr. Urmila Sharma Collection, Varanasi

CC0. In Public Domain, Digitizagtion by eGangotri

ठेका धुमाळी मात्रा ८ ठोके ३

धीं	धीं	धा	तीं	ता	धीं	धा	तीं
१		२		३		२	

ठेका मत्ततालं मात्रा ९ ठोके ४

धा	कि	ट	धा	दिं	ता	दिं	दिं	धा	धा	कि	ट	धा
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
१				२		३				२		

दिं	ता	कि	ट	त	क	ग	दि	ग	न
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
४		३							

ठेका वसंत ताल मात्रा ९ ठोके ६

धा	धेः	धेः	थुं	थुं	ति	ट	क	त	ग	दि	ग	न
१	२	२	२		३		०	०	०	०	०	०
									३			

ठेका मत्तषण्मुखताळ मात्रा ९ ठोके ६

धा	त्र	क	धी	ना	धी	धी	ना	त्र	क	तु	ना	क	ता
०			०	०	०	०	०			०	०	०	०
१			३		२		२			३		२	

धी	धी	ना	धी	धी	ना
०	०	०	०	०	०
१		२		३	

Dr. Urmila Sharma Collection, Varanasi

CC0. In Public Domain, Digitizagtion by eGangotri

ठेका गारुगी,ताल मात्रा ९ ठोके ४

धा	गी	धी	ट	धा	कि ट	त क	ग दि	ग न
					० ०	० ०	० ०	० ०
१		२		२		२		

ठेका आडापंचताल मात्रा ९ ठोके ५

धा	दिं	ता	कि ट	धा	कि ट	त क
			० ०		० ०	० ०
१	२		२		२	

ग दि	ग न
० ०	० ०
२	

ठेका शक्तिताल मात्रा १० ठोके ७

धा	धि न	न क	धेः	धि न	न क	कि ट
	० ०	० ०		० ०	० ०	० ०
१	२	२	२	१	२	२

त क	ग दि	ग न
० ०	० ०	० ०
२	२	३

ठेका स्वामकिार्तिक ताल मात्रा १० ठोके ६

धिं	धिं	धा गि	त्र क	तु	ना	क	त्ता	धि	ना
		० ०	० ०						
१	३	२	३	२	३	२	२	२	३

Dr. Urmila Sharma Collection, Varanasi

CC0. In Public Domain, Digitizagtion by eGangotri

टेका सुदर्शनताल मात्रा १० ठोंके ७
इसको रंगतालभी कहते है

धा	कि	ट	धा	दिं	ता	ति	ट	क त
						०	०	० ०
१	२	२	३	२	२	२		

ग	दि	ग	न
०	०	०	०

३

टेका निःसारताल मात्रा १० ठोंके २

धा	त्तः	धि	न	न	क	धेः	धेः	कि ट
		०	०	०	०			० ०
१		३				२		

त	क	ग	दि	ग	न
०	०	०	०	०	०

३

टेका झंपताल मात्रा १० ठोंके ३

धा	त्तः	धा	गि	किं	ट	त	क	धा	कि ट
						०-	०		
१		२				२			

टेका चोहरातताल मात्रा १० ठोंके ४

धा	धा	दिं	ता	कि	ट	धा	कि	ट	त क
				०	०		०	०	० ०
१		३		२			२		

ग	दि	ग	न
०	०	०	०

२

Dr. Urmila Sharma Collection, Varanasi

CC0. In Public Domain, Digitizagtion by eGangotri

ठेका सुरफाक्तातात्र मात्रा १० ठोके ३

धा	धि न	न क	धि न	न क	कि ट	त क
ऽ	० ०	० ०	० ०	० ०	० ०	० ०
१	३		२		२	

ग दि	ग न
० ०	० ०
३	

ठेका झपताल मात्रा १० ठोके ३

धा	धा	गि	कि	ट	त्तः	धा	कि	ड
ऽ								
१	२			३		२		

ठेका शंकरताल मात्रा ११ ठोके ८

धा	धि न	न क	ध्धेः	ध्धेः	धि न	न क	कि ट
	० ०	० ०			० ०	० ०	० ०
१	२	३	२	२	२	३	२

त क	ग दि	ग न
० ०	० ०	० ०
२	२	३

ठेका अश्विनीताल मात्रा ११ ठोके ३

धा	ध्धेः	धि न	न क	ध्धेः	धि न	न क	कि ट
		० ०	० ०		० ०	० ०	० ०
१	२			३			३

Dr. Urmila Sharma Collection, Varanasi

CC0. In Public Domain, Digitizagtion by eGangotri

त क ग दि ग न
० ० ० ० ० ०
३

ठेका हनुमंततात्र मात्रा ११ ठोके ८

धा त्ताः ध्धेः ध्धेः धि न न क धा गि ति ट
० ० ० ० ० ०
१ ३ २ २ २ ३ २ २

क त ग दि ग न
० ० ० ० ० ०
२ २ ३

ठेका झुमरताल मात्रा ११ ठोके ३

धा दिं ता धा धा दिं ता कि ट
० ०
१ ३ २ ३

त क ग दि ग न
० ० ० ० ० ०
२

ठेका अष्टमंगलताल मात्रा ११ ठोके ८

धा त्तः ध्धेः ध्धेः धि न न क धा गि ति ट
० ० ० ० ० ०
१ २ २ २ २

क त ग दि ग न
० ० ० ० ० ०
२ २ २

Dr. Urmila Sharma Collection, Varanasi

CC0. In Public Domain, Digitizagtion by eGangotri

ठेका मोहनताल मात्रा १२ ठोके ७

धा	कि	ट	धा	धा	दिं	ता	धा	कि	ट
०	०		०	०	०		०	०	
१	२		२		१		२	१	

ध	क	ग	दि	ग	न
०	०	०	०	०	०
	२				

ठेका मदनताल मात्रा १२ ठोके ३

धा	त्तः	धि	न	न	क	धि	न	न	क	धि	ट
		०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
१		२				२					

ता	गि	ति	ट	क	त	ग	दिं	ग	न
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		३							

ठेका शनिताल मात्रा १२ ठोके ४
इसको अटताल कहते है.

धा	कि	ट	धा	कि	ट	धा	दिं	ता
				०	०			
१		२		२			३	

कि	ट	त	क	ग	दि	ग	न
०	०	०	०	०	०	०	०
४				३			

Dr. Urmila Sharma Collection, Varanasi

CC0. In Public Domain, Digitizagtion by eGangotri

ठेका रतिताल मात्रा १२ ठोके २

धा धा दिं ता क त् धा गि दिं ता कि ट
० ०
१ २ ३

त क ग दि ग न
० ० ० ० ० ०

ठेका चौताल मात्रा १२ ठोके ४
इसको पर्णताल कहते है.

धा धा दिं ता कि ट धा दिं ता
० ०
१ ३ २ ३

कि ट त क ग दि ग न
० ० ० ० ० ० ० ०
२ २

ठेका एकताल मात्रा १२ ठोके ३

धीं धीं धा गि त्र क तु ना क त्ता
० ० ० ०
१ ३ २ ३

धा गि त्र क धि ना
० ० ० ०
२ ३

Dr. Urmila Sharma Collection, Varanasi

CC0. In Public Domain. Digitizagtion by eGangotri

ठेका द्वितीयमंठिकाताल मात्रा १३ ठोके ४

धा	कि	ट	धा	कि	ट	धा	धा	ता	गि
								०	०
१				२				२	

ति	ट	क	त	ग	दि	ग	न
०	०	०	०	०	०	०	०
				२			

ठेका विश्वताल मात्रा १३ ठोके ९

धा	त्तः	धि	न	न	क	ध्धेः	ध्धेः	धि	न	न	क
		०	०	०	०			०	०	०	०
१		२				२	२	२			

धा	गि	ति	ट	क	त	ग	दि	ग	न
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
२		२		२		१			

ठेका रासताल मात्रा १३ ठोके ८

धा	दिं	ता	कि	ट	धा	दिं	ता	धेः	ता
			०	०					
१		२	२			२	२	२	

कि	ट	त	क	ग	दि	ग	न
०	०	०	०	०	०	०	०
२				२			

Dr. Urmila Sharma Collection, Varanasi

CC0. In Public Domain, Digitizagtion by eGangotri

ठेका दोबाहारताल मात्रा १३ ठोके १०

धा धि न न क ध्धेः ध्धेः धि न न क
० ० ० ० ० ० ० ० ० ०
१ २ २ २ २ २

ध्धेः धा गि ति ट क त ग दि ग न
० ० ० ० ० ० ० ० ० ०
२ २ २ २

ठेका हंसताल मात्रा १४ ठोके ४

धा धा दिं ता धा दिं ता कि ट धा
० ० ०
१ ३ २ २

दिं ता क त ग दि ग न
० ० ० ० ० ०
३ २

ठेका राजमार्तंडताल मात्रा १४ ठोके ३

धा गि धि ट दिं ता दिं दिं धा
१ ३ २

कि ट त क ग दि ग न
० ० ० ० ० ० ० ०
२

Dr. Urmila Sharma Collection, Varanasi

CC0. In Public Domain, Digitizagtion by eGangotri

ठेका चतस्रताल मात्रा १४ ठोके ४

धा गि कि ट दिं ता दिं दिं धा ता
१ ३ २

कि ट त क ग दि ग न
० ० ० ० ० ० ० ०
२ २

ठेका इडावानताल मात्रा १४ ठोके ५

धा त्तः धि न न क धि न न क धेः धेः
० ० ० ० ० ० ० ०
१ २ ३ २

धि न न क कि ट त क ग दि ग न
० ० ० ० ० ० ० ० ० ०
२ २ ३

ठेका चंपकताल मात्रा १४ ठोके ४

धा त्तः धि न न क कि ट त
१ २ २

क ग दि ग न
३

Dr. Urmila Sharma Collection, Varanasi

CC0. In Public Domain, Digitizagtion by eGangotri

ठेका धमारताल (धरनामा) मात्रा १४ ठोके ३

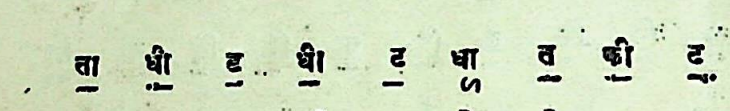

ठेका आडा चौताल (मत्तकाय) मात्रा १४ ठोके ४

ठेका झुमराताल मात्रा १४ ठोके ४

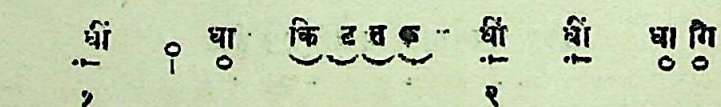

Dr. Urmila Sharma Collection, Varanasi

CC0. In Public Domain, Digitizagtion by eGangotri

ठेका अष्टताल मात्रा १४ ठोके १०

धा	त्तः	धेः	धि न	न क	धेः	धेः	धि न
			० ०	० ०			० ०
१		२	३		२	३	४

न क	धा गि	ति ट	क त	ग दि	ग न
० ०	० ०	० ०	० ०	० ०	० ०
	२	३	४	१	

ठेका दिपचंदी (यति) (होरी) मात्रा १४ ठोके १

धा	धीं	धा	धा	धीं	ता	तीं	धा	धा	धीं
	०			०		०			०
१		२			३		२		

ठेका कपालमंठिकताल मात्रा १५ ठोके १

धा	त्तः	धेः	धि न	न क	धा	त्तः	धेः
			० ०	० ०			
१			३		२		

धि न	न क	धा गि	कि ट	त क	ग दि	ग न
० ०	० ०	० ०	० ०	० ०	० ०	० ०
४		२		३		

ठेका चंद्रकलाताल मात्रा १५ ठोके ६

धा	त्तः	धि न	न क	धि न	न क	धेः	धेः
		० ०	० ०	० ०	० ०		
१		३		२		२	

Dr. Urmila Sharma Collection, Varanasi

CC0. In Public Domain, Digitizagtion by eGangotri

धि न न क धा गि ति ट क त ग दि ग न
० ० ० ० ० ० ० ० ० ० ० ० ० ०
२ २

ठेका गजझंपाताल मात्रा १५ ठोके ४

धा कि ट धा दिं ता धा दिं ता
१ ३ २ १ २

धा दिं कि ट त क ग दि ग न
० ० ० ० ० ० ० ०
३ २

ठेका गजलीलाताल मात्रा १५ ठोके ४

धा धि न न क ध्धेः धि न न क धि न न क
० ० ० ० ० ० ० ० ० ० ० ०
१ ३ २ ३

ध्धेः धि न न क कि ट त क ग दि ग न
० ० ० ० ० ० ० ० ० ० ० ०
२ २ ३

ठेका शुद्धखवारीताल मात्रा १५ ठोके ४

धा त्तः धेः धि न न क धेः धेः धि न
० ० ० ० ० ० ० ०
१ २ ३ २

न क धि न न क कि ट त क ग दि ग न
० ० ० ० ० ० ० ० ० ० ० ० ० ०
४ २ ३

Dr. Urmila Sharma Collection, Varanasi

CC0. In Public Domain, Digitizagtion by eGangotri

ठेका धिमाततिताल (कौंसारी) मात्रा १६ ठोके ३

धा	धि	ट	धा	गे	धि	ट	धा	क	ति
१				२				३	

ट	ता	ति ट	क त	ग दि	ग न
		० ०	० ०	० ०	० ०
		२			

ठेका पंचमताल मात्रा १६ ठोके ५

धा	त्तः	धि न	न क	धि न	न क	धेः	धेः	धि न
		० ०	० ०	० ०	० ०			० ०
१		२		३		२		३

न क	धि न	न क	कि ट	त क	ग दि	ग न
० ०	० ०	० ०	० ०	० ०	० ०	० ०
	३		२		३	

ठेका मल्लिकामोंद ताल मात्रा १६ ठोके ४

धा	धि न	न क	धेः	धि न	न क	धि न
	० ०	० ०		० ०	० ०	० ०
१		३		२		३

न क	धेः	धेः	धि न	न क	कि ट	त क
० ०			० ०	० ०	० ०	० ०
	२		३		२	

ग दि	ग न
० ०	० ०
२	

Dr. Urmila Sharma Collection, Varanasi

CC0. In Public Domain, Digitizagtion by eGangotri

ठेका नंदनताल मात्रा १६ ठोके ४

धा ः तः धि न न क त्र क धेः धि न न क त्र क
० ० ० ० ० ० ० ० ० ०
१ ३ २ २

धेः धि न न क कि ट त क ग दि ग न
० ० ० ० ० ० ० ० ० ०
२ ३

ठेका रुद्रताल मात्रा १६ ठोके ११

धा धा दिं ता कि ट धा दिं ता दिं
० ० २ २ २ २ २
१ २ २

दिं धा धा कि ट त क ग दि ग न
० ० ० ० ० ० ० ०
२ २ २ २ २

ठेका वीरविक्रम ताल मात्रा १६ ठोके ४

धा धि न न क धेः धि न न क धि न न क
० ० ० ० ० ० ० ० ० ० ० ०
१ ३ २ ३

धि ट धि ट धा गि ति ट ति ट क त
० ० ० ० ० ० ० ० ० ०
२ ३

ग दि ग न
० ० ० ०

Dr. Urmila Sharma Collection, Varanasi

CC0. In Public Domain, Digitizagtion by eGangotri

ठेका राजमृगांक ताल मात्रा १६ ठोके ४

धा	त्तः	धि न	न क	धेः	धेः	धि न	न क
		० ०	० ०			० ०	० ०
१		२		२		३	

धेः	धेः	धा गि	ति ट	कि ट	त क	ग दि	ग न
		० ०	० ०	० ०	० ०	० ०	० ०
२				३			

ठेका राजविद्याधर ताल मात्रा १६ ठोके ४

धा	त्तः	धि न	न क	त्र क	धेः	धि न	न क
		० ०	० ०	० ०		० ०	० ०
१				२			

त्र क	धेः	धि न	न क	कि ट	त क	ग दि	ग न
० ०		० ०	० ०	० ०	० ०	० ०	० ०
३				२		२	

ठेका जयमंठताल मात्रा १६ ठोके ३

धा	धा	दिं	ता	कि ट	धा	दिं	ता	धा
				० ०				
१		३		२				३

कि	ट	धा	कि ट	त क	ग दिं	ग न
			० ०	० ०	० ०	० ०
			२		३	

Dr. Urmila Sharma Collection, Varanasi

CC0. In Public Domain, Digitizagtion by eGangotri

ठेका ललित ताल मात्रा १६ ठोके ४

धा ः त्तः धि न न क धेः धि न न क धेः
० ० ० ० ० ० ० ०
१ २ २

धि न न क धि न न क कि ट त क
० ० ० ० ० ० ० ० ० ० ० ०
३ २

ग दि ग न
० ० ० ०

ठेका मल्लिका ताल मात्रा १६ ठोके ६

धा दिं धि न न क त्र क धेः धि न न क
० ० ० ० ० ० ० ०
१ ३ २ ३

धेः धेः धि न न क कि ट त क ग दि ग न
० ० ० ० ० ० ० ० ० ०
२ २ २ २

ठेका तिलवाडा मात्रा १६ ठोके ३

धा ति रि कि ट धीं । धी ना ना तीं तीं
० ०
१ २

ता ति रि कि ट धीं । धीं ना ना धीं धा
० ०
३ २

Dr. Urmila Sharma Collection, Varanasi

CC0. In Public Domain, Digitizagtion by eGangotri

ठेका सरस्वती ताल मात्रा १६ ठोके ५

धा	धा	दिं	ता	कि	ट	धा	दिं	ता	दिं
				०	०				
१		३		२			३		२

दिं	धा	धा	कि	ट	ध	क	ग	दि	ग न
			०	०	०	०	०	०	० ०
	२		३				२		

ठेका धृवपदकी सवारी यानें पंचमुखी ताल, मात्रा १६ ठोके ५

धा	धि	न	न	क	धेः	धि	न	न क	धि न
	०	०	०	०		०	०	०	० ०
१			३			२			३

न क	धेः		धेः		धि	न	न क	ता	गि ट
० ०					०	०	० ०	०	० ०
	२			३				२	

ग	दि	ग	न
०	०	०	०
२			

ठेका पंजाबी मात्रा १६ टोके ३

धा	धा	तीं	ता	धीं	धा	धा	धा	तीं	ता	तीं
	०		०		०	०	०		०	
१					२					

Dr. Urmila Sharma Collection, Varanasi

CC0. In Public Domain, Digitizagtion by eGangotri

ता ता तीं ता धीं धा धा धा तीं ता धीं
— ० — ० — ० ० ० — ० —
२ २

ठेका- शिखरताल, मात्रा १७ ठोके ४

धा दीं ता धा की ट धा दीं ता क त्ती
— — — — — — — — — — —
१ ३ २ ३
धा गि ति ट क त ग दि ग न
० ० ० ० ० ० ० ० ० ० ०
२ २

ठेका- प्रताप शेखर ताल, मात्रा १७ ठोके ३

धा धि ट धा गि धि ट ता गि ति ट धे
— — — — — — — — — — —
१ ३ २
त्ता कि ट त क ग दि ग न
— ० ० ० ० ० ० ० ० ० ०
२ २

ठेका- बिष्णुताल, मात्रा १७ ठोके ६

धा धेः धि न न क धेः धेः धि न न क धि न
— — ० ० ० ० — — ० ० ० ० ० ०
१ ३ २ २ ३
न क धेः धेः धा गि ति ट क त ग दि ग न
० ० — — ० ० ० ० ० ० ० ० ० ०
२ २ २

Dr. Urmilà Sharma Collection, Varanasi

CC0. In Public Domain, Digitizagtion by eGangotri

ठेका खट सन्मुखताल, इस तालमे सुरफाक्ता और तेवरा इन दोनोंका मिलाप है. मात्रा १७ ठोके ६.

धा	त्तः	धि न	न क	धि न	न क	धेः	धेः
१		० ० २	० ०	० ० २	० ०	२	

धि न	न क	धा गि	दिं	ता	कि ट	त क
० ० ३	० ०	० ० २			० ० २	० ०

ग दि	ग न
० ० २	० ०

ठेका पुराणताल मात्रा १८ ठोके ६

धा	धा	दिं	ता	कि ट	धा	दिं	ता	धि ट
१		३		० ० २		२		० ० ३

ता	धेः	धेः	धा गि	ति ट	ता गि	ति ट
	२		० ० २	० ०	० ० २	० ०

ग दि	ग न
० ० ३	० ०

ठेका करुणाताल मात्रा १८ ठोके ६

धा	धि न	न क	धेः	धि न	न क	धि न	न क
१	० ०	० ० ३		० ० २	० ०	० ० १	० ०

Dr. Urmila Sharma Collection, Varanasi

CC0. In Public Domain, Digitizagtion by eGangotri

धेः धेः धि न न क धि न न क कि ट त क
— — ० ० ० ० • ० • ० ० ० ० •
२ २ ३ २

ग दि ग न
० ० ० ०
२

ठेका मंगलताल मात्रा १८ ठोके ६

धा गि कि टं त क धा कि ट दिं
— — — — ० ० — — — —
१ ३ २ ३

धा कि ट दिं ता कि ट तं क ग दि ग न
— — — — — ० ० ० ० ० ० ० ० ०
२ २ २ २

अब कर लो लल्लू'

ठेका शेषताल मात्रा १९ ठोके ७

धा ता दिं ता धेः धेः दिं ता ता
— — — — — — — — —
१ ३ २ ३ २

धेः धेः ता धि ट धि ट ता गि ति ठ
— — — ० ० ० ० ० ० ० ० ०
२ २ ३

धा कि ट धा न
० ० ० — ०
२ २

Dr. Urmila Sharma Collection, Varanasi

CC0. In Public Domain, Digitizagtion by eGangotri

ठेका आवधीताल मात्रा १९ ठोके ७

धा	त्तः	धेः	धि	न	न	क	धेः	धेः
ऽ	ऽ	ऽ	—	—	—	—	—	—
१		२	२		३		२	२

धि	न	न	क	धेः	कि	ट	त	क	ग	दि	ग	न
०	०	०	०	—	०	०	०	०	०	०	०	०
		१			२				३			

ठेका वरूणताल मात्रा १९ ठोके ६

धा	कि	ट	ता	धा	दीं	ता	धा	धा	दीं
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
१				३			२		

ता	त	क	धे	ता	कि	ट	त	क	ग	दि	ग	न
—	—	—	—	—	०	०	०	०	०	०	०	०
३		२		२			२		२			

ठेका विजयताल मात्रा २० ठोके ४

धा	त्तः	धि	न	न	क	धेः	धेः	धि	न	न	क
—	—	०	०	०	०	—	—	०	०	०	०
१						३					

धेः	धेः	धि	न	न	क	धि	न	न	क	धा	गि
—	—	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
२		१				२					

ति	ट	कि	ट	त	क	ग	दि	ग	न
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		३							

Dr. Urmila Sharma Collection, Varanasi

CC0. In Public Domain, Digitizagtion by eGangotri

ठेका गौरीताल मात्रा २० ठोके ५

धा	कि	ट	धा	दिं	दिं	धा	धा	कि	ट
१		३		२		३		२	
धा	दिं	ता	धेः	धा	गि	दिं	ता	कि	ट
	३		२	०	०	३		२	

त	क	ग	दि	ग	न
०	०	०	०	०	०
		३			

ठेका अर्जुनताल मात्रा २० ठोके ७

धा	त्तः	धि	न	न	क	धेः	धेः	धि	न	न	क
१		३		०	०	२		२		०	०

धि	न	न	क	धेः	धेः	धि	न	न	क	धेः	ता	गि
०	०	०	०			०	०	०	०			०
३				२		२				२		

ति	ट	क	त	ग	दि	ग	न
०	०	०	०	०	०	०	०
३				२			

ठेका गणेशताल मात्रा २१ ठोके १०

धा	धीं	ट	धा	गि	धीं	ट	धा	धा
१		३		२	२		३	

Dr. Urmila Sharma Collection, Varanasi

CC0. In Public Domain, Digitizagtion by eGangotri

धी ट क ति ट ता धेः त्ता किट
० ०
२ २ २ ३ २ २ २

त क ग दि ग न
० ० ० ० ० ०
२

ठेका मल्लताल मात्रा २१ ठोके ६

धा धा कि ट धा गि ति ट धा क
१ ३ २ ३ २

ती ट धा कि ट ता धेः त्ता क त
० ०
३ २ ३ २ २

ग दि ग न
० ० ० ०

ठेका लक्ष्मीताल मात्रा २१ ठोके १८

धेः धेः धेः त्र क धेः ति ट क त ग दि ग न
० ०
१ २ २ २ २ २

ध्डाँ किट ग दि ग न किट धेत्ता क्डाँ
० ० ० ० ० ० ० ० ०
२ २ २ २ २ २

ग दि ग न धेः किट त क ग दि ग न
० ० ० ० ० ० ० ० ० ०
२ २ २ २ २ २

Dr. Urmila Sharma Collection, Varanasi

CC0. In Public Domain, Digitizagtion by eGangotri

ठेका शृतिताल मात्रा २२ ठोके ८

धा त्तः धि न न क धि न न क धेः धेः
— — ० ० ० ० ० ० ० ० — —
१ ३ २ ४

धि न न क धि न न क धि ट धि ट
० ० ० ० ० ० ० ० ० ० ० ०
२ ४ २

धा गि ति ट क ति ट ग ति ठ क त
० ० ० ० ० ० ० ० ० ० ० ०
२ २ २

ग दि ग न.
० ० ० ०
३

ठेका भैरवताल मात्रा २२ ठोके ७

धा ता दिं ता धेः ता गि दिं ता धेः
— — — — — ० ० — — —
१ ३ २ ३ २

त्ता धा गि ति ट धि ट धि ट
— — — — — — — — —
२ ३ २ २

कि ठ त क ग दि ग न
० ० ० ० ० ० ० ०
२ ३

Dr. Urmila Sharma Collection, Varanasi

CC0. In Public Domain, Digitizagtion by eGangotri

ठेका ऋषिताल मात्रा २२ ठोके ७

इस तालमे सुरफागता और चारताल दोनोंका मिलाप है

धा	धा	दीं	ता	कि	ट	धा	कि	ट	त	क
				०	०		०	०	०	०
१		३		२			२			

ग	दि	ग	न	धा	धा	दीं	ता	कि	ट	धा
०	०	०	०					०	०	
३				२		३		२		

दीं	ता	कि	ट	त	क	ग	दि	ग	न
		०	०	०	०	०	०	०	०
३		२				२			

ठेका मागधताल मात्रा २३ ठोके ६

धा	कि	ट	धा	क	ति	ट	ता	कः	
१		३		२				३	

ता	गि	दिं	ता	धा	धा	दिं	ता	धा	गि
०	०							०	०
				२		३		२	

ति	ट	ता	गि	ति	ट	क	त	ग	दि	ग	न
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		३		२				२			

Dr. Urmila Sharma Collection, Varanasi

CC0. In Public Domain, Digitizagtion by eGangotri

ठेका धनंजयमंठताल मात्रा २३ ठोके ५

धा	धी	ट	धि	ट	धा	गि	धी	ट	धा
१			३			२			३

धा	की	ट	ता	क	ति	ट	ता	दिं	ता
		२				३		० २	०

कि	ट	त	क	ग	दि	ग	न
०	०	०	०	०	०	०	०
२				३			

ठेका वनमालीताल मात्रा २४ ठोके ८

धा	धा	दि	धां	दिं	ता	कि	ट	धा	दिं
१		२		२		० २	०		२

ता	क	ति	ट	ता	धा	धा	की	ट	दीं
			२		२		२		

ता	कि	ट	त	क	ग	दि	ग	न
	०	०	०	०	०	०	०	०
	३							

ठेका राजबंकताल मात्रा २४ ठोके ५

धा	धि	ट	धा	गि	ति	ट	धा	क	ति
१				३				२	

Dr. Urmila Sharma Collection, Varanasi

CC0. In Public Domain, Digitizagtion by eGangotri

ट	ता	धा	गि	ति	ट	क्ड	धा	कि
३		२				३		

ट	ति ट	क त	ग दि	ग न	
	० ०	० ०	० ०	० ०	
	२		२		

ठेका पद्मताल मात्रा २५ ठोके १९

धा	धि न	न क	धि न	न क	धेः	धेः	धि न	
	० ०	० ०	० ०	० ०			० ०	
१		२		२	२	२	२	

न क	धेः	धेः	धि न न क	धेः धेः	धि न न क	
० ०			० ०			
	२	२	२	२ २		

धा गि	ति ट	धेः	धेः	त्र क	धेः	धा गि	ति ट	
० ०	० ०			० ०		० ०	० ०	
२		२	२		१	२	२	

क त	ग दि	ग न
० ०	० ०	० ०
२	२	

ठेका इंदिरातल मात्रा २५ ठोके १७

धा	गि	दिं	ता	कि ट	धा	दिं	ता
				० ०			
१	२			२	२	२	

Dr. Urmila Sharma Collection, Varanasi

CC0. In Public Domain, Digitizagtion by eGangotri

धा	गि	ति	ट	क	त	ग	दि
०	०	०	०	०	०	०	०
२				२			

ग	न	धा		धि	न	न	क
०	०			०	०	०	०
		२		२			

धि	न	क	धे:	धि	न	न	क
०	०	०		०	०	०	०
		२	२				

धि	न	न	क	कि	ट	त	क
०	०	०		०	०	०	०
२				२		२	

ग	दि	ग	न	
०	०	०	०	
२		२		

ठेका देवीताल मात्रा २६ ठोके १८

धा	धा	गि	ति	ट	त्तः	धा	कड
८							
१	२	२		२	२	२	

धा	दिः	धा	ता	धे:	धे:	धे:	त	क	धा	दिं
		२		२	२	२	०	०	२	

ता	धा	धा	ति	ट	क	त	ग	दि	ग	न
			०	०	०	०	०	०	०	०
२		२	२		२	२	२			

ठेका सालवंटताल मात्रा २६ ठोके ८

धा	ता	दिं	ता	कि	ट	धा	दिं	ता	धा
				०	०				
१		३		२			३		२

गि	दिं	ता	धा	गि	दिं	ता	त	क	धे:
							०	०	
	३		२		२		३		

Dr. Urmila Sharma Collection, Varanasi

CC0. In Public Domain, Digitizagtion by eGangotri

ता	धा	दिं	ता	कि ट	त क	ग दि	ग न
—	—	—	—	० ०	० ०	० ०	० ०
२		३		२		२	

ठेका नवताल मात्रा २७ ठोके ९

इस तालमें सुरफाकता, तेवरा और झंपा इन तिन्होंका मिलाप है.

धा	धा	दिं	ता	कि ट	धा	ता गि	ति ट
—	—	—	—	० ०	—	० ०	० ०
१		३		२		२	

ग दि	ग न	धा	दिं	ता	धि धि	ति ट	ग दि
० ०	० ०	—	—	—	० ०	० ०	० ०
३		२			२		२

ग न	धा	धा	गि	कि	ट	त क
० ०	८	—	—	—		० ०
	२	२			३	

धा	की	ट
—	—	—
२		

ठेका ब्रह्मयोगताल मात्रा २८ ठोके १०

धा	तः	धि न	न क	धेः	ध्र क	धेः	ध्र क
—	—	० ०	० ०	—	० ०	—	० ०
१		३		२		२	

धि न	न क	धेः	धेः	धि न	न क	धेः
० ०	० ०	—	—	० ०	• •	—
२		२		३		२

Dr. Urmila Sharma Collection, Varanasi

CC0. In Public Domain, Digitizagtion by eGangotri

त्र क धेः त्र क धि न न क धि न न क
० ० ० ० ० ० ० ० ० ० ० ०
२ २ ३

धा गि ति ट ता गि ति ट ग दि ग न
० ० ० ० ० ० ० ० ० ० ० ०
२ २ ३

ठेका आनंदताल मात्रा २९ ठोके ९

धा दि कि ट धा गि धि ट ता गि
१ ३ २ ३ २

ति ट धेः धेः त्र क धेः ता धेः धा
० ०
३ २ २ ३ २

गि धि ट की ट धा गि ति ट
० ० ० ०
२ ३ २ ३

क त ग दि ग न
० ० ० ० ० ०
२

ठेका चक्रताल मात्रा ३० ठोके ४

धा त्र क धी ना धी ना धा त्र क धी
० ० ० ०
१ ३ २

ना धी धी ना त्र क ती ना ती ना
० ०
३ २ ३

Dr. Urmila Sharma Collection, Varanasi

CC0. In Public Domain, Digitizagtion by eGangotri

क ता धा त्र क धी ना धी धी ना
— ः — ० ० — ः ः ः ः
२

धी धी ना
— ः ः

ठेका स्कंधताल मात्रा ३१ ठोके ६

धा धि न न क धि न न क धेः धेः धि न
— ० ० ० ० ० ० ० ० — ः ० ०
१ २

न क धेः धि न न क त्र क धेः धि न न क
० ० ः ० ० ० ० ० ० ० ० ० ० ०
२ २

धेः धि न न क धेः धि न न क धा गि
— ० ० ० ० ः ० ० ० ० ० ०
२ २

वि ट क त ग दि ग न
० ० ० ० ० ० ० ०

ठेका— श्रीरंगताल, मात्रा ३२ ठोके ५

धा धि न न क धेः धि न न क धेः धेः
— ० ० ० ० — ० ० ० ० — —
१ ३ २ ३

धि न न क धि न न क त्र क धेः धि न
० ० ० ० ० ० ० ० ० ० — ० ०
२ ३

न क त्र क धेः धि न न क धेः धेः धि न
० ० ० ० — ० ० ० ० — — ० ०
२ ३ २

Dr. Urmila Sharma Collection, Varanasi

CC0. In Public Domain, Digitizagtion by eGangotri

न क धेः धेः धि न न क कि ट त क
० ० ० ० ० ० ० ० ० ०
३

ग दि ग न
० ० ० ०

ठेका मुचकुंदताल मात्रा ३४ ठोके १३

धा दिं ता धा धा दिं ता त क धा
१ २ २ २ २

दिं ता धा कि ट धा कः धि ठ धा
३ २ ३ २ २

ता गि दि गि ता गि ति ट तः
२ २ २

धा कि ट ता ग दि ग न
२ २ ० ० ० ०

ठेका रविमंठताल मात्रा १५ ठोके ७

धा धी ना ता धि ना धी ना धा
१ ३ २

त्र क धी ना धा त्र क धी ना तु ना
० ० २ ० ० ३

क त्ता धा गि धि न गि न धि ड न ग
२ ० ० ० ० ३ ० ०

Dr. Urmila Sharma Collection, Varanasi

CC0. In Public Domain, Digitizagtion by eGangotri

तु ना त्र क धी धी ना धी धी ना
२ २ २

ठेका सूर्यताल मात्रा १६ ठोके १२

धा त्तः धि न न क धेः धेः धि न न क
१ ३ २ २

धि न न क धेः त्ताः धेः त्ताः धि न न क
३ १ २ २

धि न न क धेः त्र क धेः त्र क धेः धेः
३ २ २ २

धेः धि न न क ता धि न न क धि न
२ २ २

न क कि ट त क ग दि ग न
२

ठेका भ्रमणताल मात्रा ३८ ठोके १२

धा धी ट धा गि ति ट कि ट धा
१ ३ २ २ ३ २

गि धी ट ता गि ति ट धि ट
२ २ ३ २

Dr. Urmila Sharma Collection, Varanasi

CC0. In Public Domain, Digitizagtion by eGangotri

धि ट धि धि ति ट गं दि ग न
२ २ २ २

कड धा कि ट धि ट ता गि ति ट क त
० ० ० ० ० ० ० ० ० ० ० ०
२ ३

ग दि ग न
० ० ० ०

ठेका सारंगदेव ताल मात्रा ४० ठोके ७

धा दीं धा गी की ट त्तः धा की ट
१ २ २ २

त कि ट क ति ट ता गि ति ट
३

धा गि ति ट ति ट क त धि
२ ३ २

ट धि ट क ति ट ता धि धि
३ २

ति ट ग दि ग न
३

ठेका बिंदुमालनी ताल मात्रा ४२ ठोके ६

धा धीं ट ता गि ति ट कः धा कि
१ ३ २

Dr. Urmila Sharma Collection, Varanasi

CC0. In Public Domain, Digitizagtion by eGangotri

ट ता धि धि ति ट धा गि ति ट
३ १
ता गि ति ट धा ग दि ग न
३ २ ३
ग धि ट धि ट धि ट ति ट
२ १ २
ति ट क त ग दि ग न
० ० ० ० ० ० ० ०
३

ठेका राजताल मात्रा ४४ ठोके ७

धा दिं ता गि कि ट ता गि धा
१ ३ २
गि ति ट त कि ट तः धा कि ट
३ २ २
ता धा कि ट दिं ता कड धा तीं
२ ३
धा क ति ट धा दिं ता क तीं
२ २
ट तः धा गि ति ट क त ग दि ग न
० ० ० ० ० ० ० ० ० ०

Dr. Urmila Sharma Collection, Varanasi

CC0. In Public Domain, Digitizagtion by eGangotri

ठेका पार्वतीलोचनताल मात्रा ६० ठोके ९

धा	दी	धा	कि	ट	धा	धा	की	ट
१				१				२
त्तः	धा	की	ट	धा	की	ट	धा	की
			३				२	
ट	ता	धा	गि	की	ट	धा	धा	
		३				२	०	
ट	धा	गि	ति	ट	ता	गि	ति	
	२						३	
की	ट	की	ट	धा	गि	ति	ट	
				२				
ति	ट	ता	धि	धि	कि	ट	धि	
			२				३	
धि	ट	ति ट	क त	ग दि	ग न			
		० ०	० ०	० ०	० ०			
		२		२				

Dr. Urmila Sharma Collection, Varanasi

CC0. In Public Domain, Digitizagtion by eGangotri

Dr. Urmila Sharma Collection, Varanasi

CC0. In Public Domain. Digitizagtion by eGangotri

Dr. Urmila Sharma Collection, Varanasi